

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 16. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983404938096/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

16

i Grønnegade. Derved opstod tusinde Phantasier hos mig, hvorledes jeg der skulde plukke Blomster. Jeg tænkte mig det som en Mulighed, at jeg kunde faa en Dukkevogn, og at jeg i den kunde kjøre Gæst, anlægge smaa Havre, plante store Træer, hvori Fuglene kunde sidde og synge o. s. v.; thi at Verden kunde være saa oandskabsfuld at kalde en Gade for Grønnegade, hvori der ikke fandtes eet Gæstestue, endelige Andet, faldt mig imet Øieblik ind. Man tænke sig derfor min Skræk og min Skuffelse, da vi arriverede til Grønnegadef Jøgen græd bitterligt over mit feilsagte Haab uden dog at betro Nogen Grunden til min Smerte.

18

DANSESKOLEN.

Mine Forældre flyttede atter fra Sted til Sted for at søge Lykken, der lod til rent at have slægt Huanden af dem. Ved et Tilfælde kom en fattig Jødepige i vort Hjem. Lykken havde vendt hende Ryggen ligesom os, og mine Forældre, som knap havde Brødet til deres egne Børn, delte det dog med den stakkels Pige, som til Cjengjæld gjorde den Nytt, hun kunde, i Huset. Denne Pige var en Datter af den i sin Tid berømte Jøde, som i et halvt Aarhundrede sad og sang under det store Træ i Dyrehaven og ved sine comiske Viser var Alverden bekjendt under Navn af „Jøden under Træet“. Han er ofte bleven besungen af Digtene og gik over i Litteraturen under denne Beskyttelse. Hun var yderst eiendommelig og havde et afgjort Talent til at foredrage slige comiske Sange, som hun de ledsagede med det pudsigste Minespil; saa snart han slog Accorden paa sin Cither, strømmede Mængden altid sammen om ham og kom snart i en utandselig Latter. Datteren havde arvet Noget af hans musikalske Talent; hun sang med en smuk Stemme og med et sjælluldt Udtryk Arier og Duetter næsten af alle Operaer. Hun var god og tjenstelig mod de stakkels Børn, som i det travle, fattige Hus gik for Lud og koldt Vand. Hun indstuderede nu til sin og vor Glæde Duetter og Arier med min Søster Analle og mig. Vi dansede ofte for hende, hun sang dertil og glædede sig over vore Frenskridt, som om vi havde kunnet være hendes egne Børn. Denne Pige fattede først den Idee, at vi burde gaa til Theatret. Hun talte ofte derom med mine Forældre, men min Fader sagde da, „at han for vilde dreie Halsen om paa os.“ Desuagtet gik hun en Dag uden videre op med os til den daværende Solodanser Dahlén og spurgte, om han vilde antage os to Smaspiger til Dansen ved det kongelige Theater. Efter at han havde betragtet os nøje, bestilte han os til paa en bestemt Dag at møde ved Hoftheatret (hvor Danseskolen dengang var), for at vi med en Del andre Børn, der havde meldt sig, kunde

lode os prøve, om vi vare skikkede til denne Lykke. Dagen kom, og med Skjelven og Bæven indfandt vi os, ubeskriveligt udsælgte og ængstelige — jeg især — thi min Søster var et livsglad Barn, der ikke saa let lod sig forknytte.

Indlæren de mange theatraiske Kunster, vi all havde erhvervet os, var ogsaa en saskaldet Æggedans, som bestod i at danse mellem syv Æg, lagte i en vis Form paa Gulvet. At danse mellem disse uden at se ned og uden at berøre dem med Føden det var Opgaven. Denne Dans udførte vi med stor Virtuositet, dengang Turen kom til os; til stor Møre for Dahlén og hele Forsamlingen, der brast i Latter den ene Gang efter den anden. Jeg havde Møje med at tilbageholde mine Tæarer, thi jeg havde en Følelse af, at vi vare tilbødeste. Dahlén bemærkede dette, trostede mig og sagde, „vi skulde ikke være saa forknytte, det var meget godt, og vi vare Begge antagne.“ Vi gik da hjem og fortalte, at vi Begge vare antagne ved det kongelige Theater. Min Faders Betænkneligheder vare forbi, og en forføngeligheds Følelse traadte i Stedet. Men min Angest over at have været til Latter forlod mig ikke hele Dagen og det næste af Natten. Min Søster var dengang henved syv Aar, jeg otte.

Mine Forældres Stilling forværredes mere og mere. Deres Indkomster strakte med Møje til Livets Fornødenheder, og deres Fattigdom udtalte sig naturligvis i vore Klæder og i vor Mangel paa alt det, som forventede købhavnske Børn anse for nødvendigt. Vi kom paa Danseskolen i vor simple og intet mindre end ærlige Dragt til stor Forførdelse for de andre Smaapiger, der alle i hvert Fald i Sammenligning med os vare et Slags Stadsdamer. „Hvad er det for To?“ udbrød derfor de Andre, „hvorledes er det, de se ud?“ De rykkede langt fra os og vilde ikke have med os at gjøre. En dyb Smerte, der gransede til Fortvivelse, greb mig. Min Søster, der havde lige det modsatte Temperament, lo ad mig og sagde: „Hvad vil du bryde dig om det, din Tøse? Ville de ikke omgaaes med os, saa lad dem lade det være.“ Ved min Hjemkomst fortalte jeg, hvilken Haan vi havde været udsat for paa Grund af vor simple Klædedragt. Men her fik jeg ingen Trøst. Min Moder sagde, at vi vare fattige Børn, der ikke kunde gaa klædt som Prinsesser; at det ikke var en Skam at være fattig, o. s. v. Men jeg gik hele Dagen med Tæarer i Øinene, som Ingen lagde Mærke til. Om Aftenen græd jeg mig i Søvn med en stille Hulken, idet jeg i mit stille Sind foruudrede mig over, at min Søster den hele Dag havde været mere opremt end nogensinde og øvet sig paa at gjøre det ene Hov efter det andet, som hun havde set de ældre Børn gjøre paa Danseskolen, mens hun med sin klare Stemme sang dertil i vilden Sky. Næste Morgen begyndte mine Lidelser forfres; thi vi gik hver Morgen paa Danseskolen. I Aalborg, hvorfra vi nylig vare komne.

var det dengang almindeligt, at alle Børn sagde „han“ og „hun“ til hinanden, og denne jyske Skik havde vi endnu ikke aflagt. Den første Dag havde vi ikke synderligt aabnet Munden, men da de københavnske Børn til deres Rædsel hørte, at vi sagde hun til hinanden, og min Søster end-
 5 ogsaa tillalte en af dem med dette ulykkelige Ord — reiste der sig en for-
 lig Storm imod os, og vi bleve forhæsnede, bespottede og skyede som to stygge Trolde, der havde fordriøjet sig til at trænge ind i denne Samling af Sylphider. Saa snart jeg begreb, hvori vor Brøds bestod, kom dette Ord aldrig over mine Læber. Vanskeligere var det at faa min Søster afvent der-
 10 med, thi da hun ikke tog sig Segen saa nær som jeg, fremturoede hun til min Sorg i denne for de andre Børn utilgivelige Feil. Det var ogsaa lettere for mig at vogte mig -- hertil kom min Taushed mig til Hjælp — men hos hende lod det muntre Sind Tongen løbe med en Hurtighed, som gjorde det umuligt for hende at tænke, forinden hun talte. Dog dette var ikke den eneste Anstødssten. Det Danske, som vi dagligt hørte af vore tyskfødte For-
 15 seldre, var saare feilfuldt; dette forkerte, halvtyske, halv-jyske Sprog havde ferplantet sig til os, og var nu ideligt Gjenstand for de andre Børns Latter og Spot. Vi saabøede derfor aldrig Munden, uden at det Kauderwelske, vi fremførte, gav Anledning til Vrangon af de Andre, der forundrede spurgte, hvad det var for et Sprog, vi talte. Og mangen pludselig Viltighed fulgte nu her-
 20 paa. Dette tror jeg var fra Begyndelsen af Grundten til min uslmindelige Taushed. Jeg lyttede nu med Opmarksomhed til de Andres Udtale, gjentog den i Stillehed for mig selv og rettede min Søster, saa godt jeg kunde. Dette hjalp imidlertid ikke stort, da den hele Sag ikke laa hende synderligt paa Hjerte. For mig stod det som et uopnaaseligt Ideal at kunne heve mig til de
 25 andre Smaapiger i Et og Alt.

Paa Danseskolen vare alle Børnene opstillede i flere Rækker foran Læreren ligesom Klæser i en Skole. De bedste i den forreste Række nærmest Læreren, og dernæst Række for Række, de, der vare længst tilbage i Kun-
 30 sten, bagst. Min Søster og jeg begyndte naturligvis med at blive placerede bagst, men meget hurtigt blev jeg trukket længer og længer frem, indtil jeg stod i den forønskede forreste Række, medens min stakkels Søster beholdt sin ydmyge Plads. Hun tog sig heller ikke dette videre nær, men glædede sig kjerligt over min Lykke og var lige glad. En af de bedste Elever var Andrea, der senere blev en bekjendt, yndet Danserinde. Hun var, især som ung Pige, meget søuk og havde et afgjort Talent. I Klæder var hun en af de finest holdte Piger, havde alle Slags Luxus, men følte ogsaa sin
 35 Overlegenhed baade i det Eine og det Andet. Denne stotte lille Pige kom jeg nu til at stå ved Siden af og følte med dyb Ydmyghed den Ære, der vederføres mig. Hun dominerede mig ganske og lod mig føle sin Overlegen-

hed, hvor det var høide muligt; hvilket jeg fundt i sin Orden, og var usigelig glad, naar hun viste sig nogeantunde venlig imod mig. Med stor Begjærlighed betragtede min Søster og jeg Balletproverne; det var jo en helt ny Verden, der blev oprullet for os. Naar vi da kom hjem, spillede vi hele Balletten til stor Glæde for vore Forældre, især for min Fader, der var benyttet over disse Præstationer.

EN BESKYTTER.

Ved denne Tid boede mine Forældre paa Christianshavn i Brogaden Nr. 20 i Stuen, hvor de holdt Billard og Gæstgiveri. Naar Stuen var tom for Gæster, var det en af vore Lege at se, hvem af os der kunde holde længst ud at gaa paa Tæspidsen rundt om Billardet. Ofte sprang vi tilsidst op derpaa og udførte vore Balletscener paa Hosesøkker for ikke at fordarve Klædet med vore Sko, forestillende os, at denne var Theatret, vi stode paa. Min Fader udgjorde da ofte Publikum og saae med Glæde og Stoltthed paa vore Forestillinger. Disse Lege gave Anledning til en Begivenhed, som var af en uberegnelig Indflydelse paa min Barndom, min Ungdom og i Grunden hele mit øvrige Liv, saaledes som jeg nu skal fortælle.

En Aften havde naalmsindelig mange Gæster indfundet sig i Billardstuen. Vor lille Dagligstue, hvor vi børn opholdt os, var ved Siden af denne, saa vi kunde høre hvert Ord igjennem den tynde Væg. Conversationen i Gæstestuen var denne Aften meget høirostet. Amalie og jeg sad og legede, men bleve med Et opmærksomme ved, at vore Navne flere Gange blev gjentagne af min Fader, der pligtskyldigt pleiede at underholde sine Gæster. Vi kunde da ikke lade være at lytte, og nu hørte vi, at min Fader fortalte dem om sine to Smaa piger, der vare ved Theatret, og som alt kunde danse og synges og udføre de dailigste Balletter. „De skulde se dem“, vedblev han, „naar de her paa Billardet udføre deres Balletter; det er lige saa godt som at gaa paa Comedie.“ Theatret har en egen Tilløkkelse for Alle som ogsaa det, at komme i Berøring med selv en nok saa ringe af dets Personale. Disse Herrer gjorde derfor Spørgsmaal paa Spørgsmaal, og denne høirostede Passiar endte med, at en af dem raabte: „Lad os faa dem herind paa Billardet og se en af deres Balletter! De skulle nok blive applauderede, hvis de gjør det godt.“ — „Ja, lad dem komme herind!“ raabte nu Alle i Munden paa hinanden. Jeg rystede over mit hele Legeme, thi saa lille jeg var, havde jeg dog en medfødt Takt, der sagde mig, at det var uærdigt for os at lyde denne Opfordring, og komme i Kæst med disse Mennesker. Min Fader kom nu